

KAYSERİ İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
COĞRAFYA 10. SINIF I. DÖNEM II. ORTAK YAZILI SINAVI

MAZERET
SINAVI

ADI SOYADI:
SINIFI VE ŞUBESİ: /
ÖĞRENCİ NUMARASI:

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

- 1- Bu soru kitapçığında 11 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
- 2- Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
- 3- Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir.
- 4- 1. Soru 4 puan, 2 ve 3. Soru 6 puan, 4. Soru 14 puan, diğer sorular 10'ar puan değerindedir.

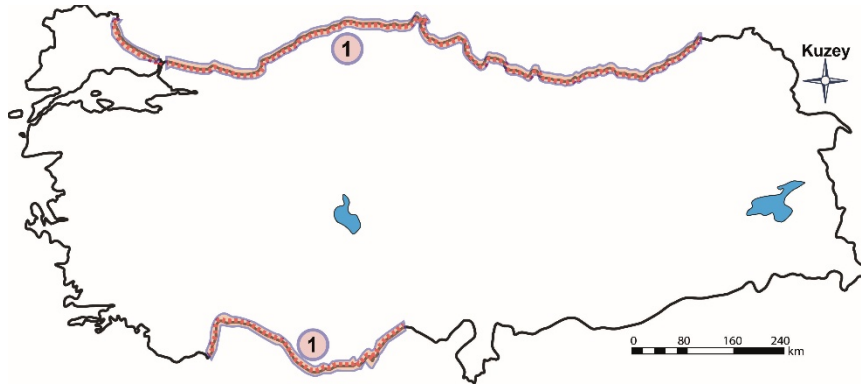
1. Yer şekillerinin oluşumunda kayaçların önemli bir rolü bulunmaktadır. Kayaçları oluşturan minerallerin aşınmaya karşı gösterdikleri direnç farklıdır. Kolay aşınabilen kayaçlar üzerinde gelişen yer şekillerinin biçim ve özellikleri ile aşınmaya karşı dirençli kayaçlar üzerinde gelişen yer şekillerinin biçim ve özellikleri birbirinden farklıdır. **Tor topoğrafyası**, genellikle kütle halindeki dirençli kayaçların bulunduğu bölgelerde görülen ve yamaçlar üzerinde yığılmış kaya kütlelerinden oluşan jeolojik yapılardır. Bu yapılar, kayaçların fiziksel ve kimyasal ayrışma ile erozyon süreçleri sonucu yüzeyde değişik boyut ve şekillerde belirgin hale gelir.

Yukarıda açıklaması verilen tor topoğrafyasını oluşturan kayaç hangisidir? Bu kayacın adını yazınız. (4 Puan)

Granit (4 Puan)

2. Aşağıdaki Türkiye haritasında kıyılarımızın bir kısmı numaralandırılarak gösterilmiştir.

Yukarıdaki haritayı inceleyerek aşağıdaki soruları cevaplayınız. (6 Puan)

İşaretleli olan kıyılarda hangi kıyı tipi görülür?

Boyuna Kıyılar veya Boyuna Kıyı Tipi (3P)

Bu kıyı tipinde, dağların kıyıya uzanış şekli nasıldır?

Dağlar kıyıya **paralel** uzanır. (3P)

3. Aşağıdaki tabloda, Türkiye’de 7’nin üzerindeki büyüklükte meydana gelen bazı depremlerin tarihleri, depremin olduğu yerleri ve deprem büyüklükleri verilmiştir.

Buna göre tabloda verilen depremlerin olduğu yerleri dikkate alarak bu depremlerin hangi fay hatları üzerinde meydana geldiğini tablodaki boşluklara yazınız. (6 Puan)

Tarih	Yer	Büyükük (MAG-Ms)	Depremin olduğu fay hattı
28.03.1970	Gediz-KÜTAHYA	7.2	Batı Anadolu Fay Hattı (Zonu-sistemi)
17.08.1999	Gölcük-KOCAELİ	7.4	Kuzey Anadolu Fay Hattı (Zonu-sistemi)
06.02.2023	Pazarcık-KAHRAMANMARAŞ	7.7	Doğu Anadolu Fay Hattı (Zonu-sistemi)
06.02.2023	Elbistan-KAHRAMANMARAŞ	7.6	

4. Aşağıdaki tabloda yer şekilleri, onları oluşturan dış kuvvet ve oluşum şekli verilmiştir. Verilen tabloda boş kalan yerleri tamamlayınız. (14 Puan)

Yer şekli	Oluşturan dış kuvvet	Oluşum şekli
Menderes (Büklüm)	Akarsu (2P)	Aşınım ve birikim birlikte etkili
Polye	Yeraltı suları (Karstik şekiller- Çözünmeyle oluşan şekiller) (2p)	Aşınım (1p)
Falez (Yalı yar)	Dalga ve akıntılar (2p) Kıyı şekli	Aşınım
Sander ovaları	Buzullar (2p)	Birikim (1p)
Lösler	Rüzgarlar (2p)	Birikim (1p)
Dev kazanı	Akarsular	Aşınım (1p)

5. Dış kuvvetlerin etkisiyle parçalanmış ve ufalanmış kayaçların bir yerden başka bir yere taşınması olarak ifade edilen erozyon, Türkiye’de önemli sorunlardan biridir. **Türkiye’de erozyon oluşumuna neden olan insan kaynaklı (beşeri) faktörler nelerdir? Maddeler halinde yazınız. (En az dört madde yazılacak- 10 Puan)**

Öğrencilerden;

Erozyonu oluşumuna neden olan veya erozyon şiddetini artıran insan kaynaklı etmenlerden en az dört madde yazması beklenmektedir.

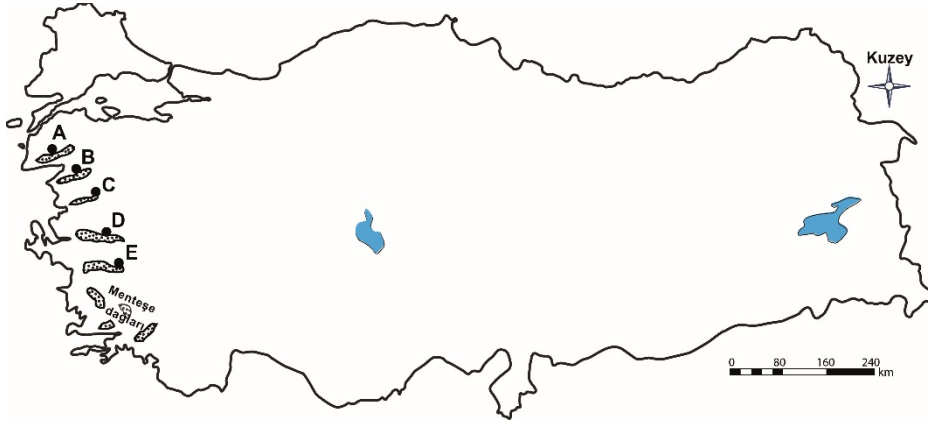
- Toprağın aşırı işlenmesi,
- meraların aşırı otlatılması,
- toprağın eğim doğrultusunda sürülmesi ve
- bitki örtüsünün tahrip edilmesi

NOT:

- 1 Madde yazılırsa = 3 Puan
2 Madde yazılırsa = 5 Puan
3 Madde yazılırsa = 8 Puan
4 Madde yazılırsa = 10 Puan

NOT: Yukarıda verilen cevaplar dışında öğrenci tarafından verilen diğer doğru cevaplarda puanlama da dikkate alınacaktır. Anız yakılması, ormanların tahribi, nadas tarımı, yanlış sulama yöntemi, sulak alanların kurutulması, ağaçların yok edilmesi, vb.

6. Türkiye’de kırık dağların tamamına yakını Batı Anadolu’da yer almaktadır. Aşağıda verilen haritada harflerle işaretli olan Batı Anadolu’daki kırık dağların adlarını haritanın yanındaki boşluklara yazınız. (10 puan)

- A. Kaz Dağı (2P)
B. Madra Dağı (2P)
C. Yunt Dağı (2P)
D. Bozdağlar (2P)
E. Aydın Dağları (2P)

→ Harita üzerine yapılan cevaplar değerlendirmeye alınacaktır.

NOT: Bölgede yer alan dağ isimlerini doğru yazılıp sıralama hatası yapılması durumunda kısmi puanlama yapılacaktır. Kısmi puanlama örnekleri.

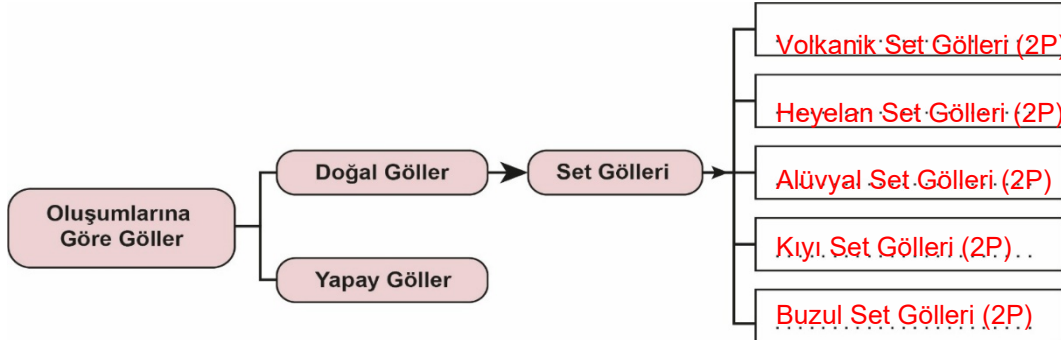
Örnek1:

- A- Kaz Dağı (2)
B- Yunt Dağı (1)
C- Madra Dağı (1)
D- Aydın Dağları (1)
E- (0)

Örnek2:

- A- Kaz Dağı (2)
B- Madra Dağı (2)
C- Yunt Dağı (2)
D- Emir Dağı (0)
E- Sultan Dağları (0)

7. Doğal set gölleri, vadi veya çeşitli çukurlukların önlerinin setlerle kapanması sonucu oluşur. Bu göller seti oluşturan etkene göre sınıflandırılmaktadır. Aşağıdaki şemayı inceleyerek doğal set göllerinin alt gruplarının isimlerini yazınız. (10 Puan)

8. Aşağıda Dünya haritasında rakamlarla gösterilen okyanus ve denizlerin adını haritanın altında verilen noktalı yerlere yazınız. (10 Puan)

→ Harita üzerine yapılan cevaplar değerlendirmeye alınacaktır.

- 1: Hint Okyanusu (3P)
2: Karadeniz (3P)
3: Kuzey Denizi (2P)
4: Karayip Denizi (2P)

9. "Türkiye'nin akarsuları" konusuyla ilgili aşağıda verilen kısa cevaplı soruları cevaplayınız. (10 puan)

a. Türkiye akarsularının hidroelektrik potansiyelinin yüksek olmasının en önemli sebebi nedir? (4P)

Öğrencilerden;

a. Türkiye'de ortalama yükseltinin fazla olması, b. akarsu yatak eğimlerinin fazla olması, c. Akarsuların akış hızının fazla olması, d. Akarsuların denge profiline ulaşmamış olması gibi cevaplardan birini yazmaları beklenir. (Bunlardan sadece birinin yazılması yeterlidir.) (4P)

b. Kaynağını Türkiye'den alan ve Gürcistan üzerinden Karadeniz'e dökülen akarsuyun adı nedir? (3P)

Çoruh Nehri (3P)

c. Kaynağını Lübnan'dan alan ve Suriye'yi geçtikten sonra Hatay'dan Akdeniz'e dökülen akarsuyun adı nedir? (3P)

Asi Nehri (3P)

10. 1960'lı yıllarda ülkemizde kişi başına düşen su miktarı 4.000 m³ iken günümüzde 1.430 m³e gerilemiştir. 2030 yılında kişi başına düşen su miktarının 1.120 m³ olacağı öngörülmektedir. Yapılan bilimsel araştırmalar ve çalışmalar, su kaynaklarının kullanımında önemli bir değişiklik olmazsa Türkiye'nin, gelecek yıllarda Avrupa ülkeleri arasında en üst düzeyde su kıtlığı ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Buna göre, ülkemizde gelecek yıllarda su kıtlığı sorunu yaşamamak için alınabilecek önlemlerden üç tanesini yazınız. (10 Puan)

1. Çamaşır ve bulaşık makinelerini yeterince dolmadan çalıştırmamalıyız.

2. Yüzümüzü ve ellerimizi yıkarken, dişlerimizi fırçalarken musluğu açık bırakmamalıyız.

3. Araba, halı vb. yıkarken hortum kullanarak suyu sürekli açık tutmamalıyız.

Öğrencilerden, suyu tasarruflu kullanmayı önceleyen cevaplar beklenmektedir. Akan muslukların tamir edilmesi, musluk uçlarına tasarruf aparatları takılması, tasarruflu duş başlıkları kullanılması, su ve enerji kullanımları düşük olan ürünlerin tercih edilmesi, ön yıkama yapılmaması ve makinelerin dolmadan çalıştırılması, banyo ve diş fırçalama gibi kişisel bakım sırasında gereksiz su kullanılmaması ve kademeli sifonlar kullanılması, bulaşıkların bulaşık makinesinde yıkanması, elde yıkama yapılacaksa mümkün olduğunca az su ve deterjan kullanılması gibi cevaplardan üç tanesini yazması beklenmektedir."

>>> Yukarıda verilenler dışında yazılan ve doğru olan önlemler de (tarımsal alanda, sanayi alanında su kullanımına yönelik tedbirler) puanlama da dikkate alınacaktır.

3 Madde yazılmışsa 10 Puan

2 Madde yazılmışsa 7 Puan

1 Madde yazılmışsa 3 Puan.

11. Yeryüzünde toprak oluşumunda ve toprağın belirli özelliklerinin ortaya çıkmasında etkili olan faktörler nelerdir? Yazınız. (5x2=10 Puan)

a. Ana kaya, (2P) b. iklim, (2P) c. yer şekilleri, (2P) d. zaman, (2P) e. bitki örtüsü ve canlılar (2P)

